

BALUWA YA NK'HONGO YA PAULO KWA WAKOLINSO ULONGOELO

Baluwa ya nk'hongo kwa Wakolinso yawandikagwa ni Mwigala Ulosi Paulo, yagambigwa yadaha ikanda ni mwo mwaka wa milongo mishano na mishano kulawa aho Yesu eze elekwe 1:1. Ino niyo ibaluwa ya nk'hongo mwe zibaluwa zimbili kinanazo izo Paulo adiwandikilaga idifyo dya wahuwila wa Kilisito wa uko Kolinso. Yadahika baluwa ino aiwandikaga umwo andaga akekala Efeso aho andaga akei kutaila kutalamkila Kolinso mwe nt'hambo yakwe yo kuita na kuuya uko Makedonia 16:5-9.

Baluwa ino ni uhituzi wa Paulo kwe yadya ayahokelaga kulawa kwa wamwenga mwe difyo dya wahuwila wa Kilisito kwaviya kwandaga na udamanyi wiihile mwe difyo idyo. Enga viya mipangano na uhabwasi. Mzi wa Kolinso noumanyikisa kwa mbuli za uhabwasi, kwaivo hiyo kint'hu cha kweheela kugamba idifyo dya wahuwila wa Kilisito nediwandikilwa mwe zimbili izo. Naho mwe baluwa ino, wiyuko mnango umanyikise, ukulonga mbuli zo lukunde 13.

Yemndani

Paulo awalamsa Wakolinso na kumtogola Mnungu kwajili yawe. 1:1-9

Akajika alonga mwe mbuli izo azipatile ze mipangano mwe difyo dya wahuwila wa Kilisito

uko Kolinso. 1:10-21

Kikutimila, alongaga mwe mbuli yo uhabwasi
na mwe mbuli yo kwigalana kwe kitala. 5-6

Akajika aho, alagiza mwe zimbuli ze ndoza, na
kuyalavila malavo amahili iviyaiviya mbuli
za kuvika na mageleko ya kimuye na uuyulo.
7-15

Kwo uheelo abindiliza na mbuli za udamanyi
na mbuli za mnt'hu mwenye. 16

¹ Miye Paulo nitangwe kunda mwigala ulosi
ywa Yesu Kilisito kwa kuunga kwakwe Mnungu,
hamwenga na ndugu yangu Sositenesi,

² Chawawandikilani nyuwe we difyo dya
wahuwila wa Kilisito uko kwo mzi wa Kolinso,
na kwa wose watendigwe want'hu wa Mnungu,
mwo kulunganywa hamwenga na Yesu Kilisito,
na wose kila hant'hu, wakumlombeza Zumbe
Yesu Kilisito, Zumbe ywawe na suwe.

³ Mnungu Tati yetu, na Zumbe Yesu Kilisito,
awenk'heni uwedi no utondowazi.

Uvikilwa mwa Kilisito

⁴ Mazuwa yose namtogola Mnungu kwajili
yenyu, kwaviya kawenk'hani uwedi wakwe
kwa sila ya Yesu Kilisito. ⁵ Kwaviya mkelunga
na Kilisito, mwink'higwa ugoli mwe vint'hu
vose, mwe milosi yenyu yose no umanyi
wose. ⁶ Kwaviya uwona mwe mbuli ya Kilisito
wiika nk'hokovi mwenyu, ⁷ nuko kugamba
homhungukilwe ni geleko dyodyose kink'higwe
ni Muye ywa Mnungu, mkagojelesa kulawanya
kwakwe Zumbe ywetu Yesu Kilisito. ⁸ Naho
naawatendeni mtoge kubula kwo uheelo, vileke

msekukalalizwa mwe dizuwa akuuiya Zumbe ywetu Yesu Kilisito. ⁹ Mnungu, uyo awetangeni mnde no uhamwenga na mwanawe Yesu Kilisito Zumbe ywetu, yehe ni mhuwilwa.

Kupangana kwa wahuwila wa Kilisito

¹⁰ Wandugu zangu, kwa zina dya Zumbe ywetu Yesu Kilisito, nawasigiilani nyose mnde na ulosi umwenga, kusekukepanga. Mketoze kindedindedi, mnde na fanyanyi imwenga na kauwiilo dimwenga. ¹¹ Wandugu zangu, higambilwa ni want'hu kulawa mwe mp'huga ya Koloe kugamba hamkuivana. ¹² Nagamba ivi, kila yumwenga alonga kivakwe. Uyu agamba, “Namtimila Paulo”, uyu agamba, “Namtimila Apolo”, mtuhu nae agamba, “Namtimila Kefa,” Naho mtuhu agamba, “Namtimila Kilisito.” ¹³ Togoleni, Kilisito kakepanganiza? Paulo niye awambagwa mwo msalaba kwajili yenyu? Hegu nyuwe mbatizwa mnde wanamp'hina wa Paulo?

¹⁴ Namtogola Mnungu kugamba, hibatize mnt'hu mtuhu yeyose mwa nyuwe, mna hiwabatiza Kilisipo na Gayo aawo du. ¹⁵ Hahali yeyose akudaha kugamba hiwabatizani kunda wanamp'hina wangu. ¹⁶ Heiye! Hikumbukila, nehimbatiza Sitefano hamwenga na wanawe, mna hangi uneva hibatiza mnt'hu mtuhu. ¹⁷ Kilisito hanigale nize nibatize, kanigala niwabilikize want'hu wose Mbuli Yedi, naho nibilikize haheina kuhuwila umanyi wa want'hu, vileke inguvu ye file ya Kilisito mwo msalaba ise kuuswa.

Kilisito nuwo Udahi no Ubala wa Mnungu

¹⁸ Kwaviya mbuli ye ifile ya Yesu mwo msalaba, ni uhezi kwa wose wakwaga, mna kwa suwe kikuyokolwa, ni udahi wa Mnungu. ¹⁹ Maandiko masuntilwa yagamba,

“Neni ubanange mizungu yawe wata mizungu no umanyi wawe wata umanyi, neni ulemele.”

²⁰ Haluse weihi wata ubala, weihi wahinzi wa sigilizi? Hegu wekuhi walava mizungu wa mazuwa aya? Mnungu kailagisa isi kugamba mizungu ye want’hu we isi ni uhezi.

²¹ Kwaviya kwo mizungu yakwe Mnungu, want’hu hawakudaha kummanya kwa sila ya umanyi wawe wenye. Vituhu vakwe, suwe chabilikiza Mungu awayokola wadya wakuhwila kwa sila ya kiya wata mizungu wakugamba ni uhezi. ²² Wayahudi waunga vilagiso niho wahuwile, Wayunani nawo waunga umanyi. ²³ Mna suwe chambilikiza Kilisito awambigwe mwo msalaba, kwa Wayahudi ni nk’hobadiso, kwa want’hu hi Wayahudi ni uhezi, ²⁴ Mna wetangwe ni Mnungu, Wayahudi hamwenga na hi Wayahudi, Kilisito, ni ludole na mzungu wa Mnungu. ²⁵ Kwaviya, vikuoneka kunda uhezi wa Mnungu, ivo ni ubala ukujink’ha ubala wa mnt’hu, naho kila kikuoneka kunda usokezi wa Mnungu, ni nguvu kujink’ha nguvu ya mnt’hu.

²⁶ Wandugu zangu, kumbukileni aho mwetangagwa, wengi wandaga hawana umanyi kwa fanyanyi za want’hu, hiyo wengi wata nguvu, naho hiyo wengi wata ukulu, ²⁷ Nuko kugamba Mnungu kavisagula viya vikugambigwa mwe isi vihezi, vileke avigele soni ivibala, naho

kavisagula viya ivisokezi, vileke avigele soni viya vino udahi. ²⁸ Naho Mnungu kasagula vint'hu vikuoneka visokezi na viya vibeligwe mwe isi vileke kwa ayo ayause yadya want'hu wakubanikanyanya kunda yakubanikaha. ²⁹ Mnungu kadamanya yose, kwaivo mnt'hu yeyose ase kukefenya. ³⁰ Mna Mnungu kawalunganyani hamwenga na Yesu Kilisito, naho Mnungu kamtenda Yesu kunda umanyi wetu. Kwombokela yehe chatendigwa kioneke wedi hameso ya Mnungu, chanda want'hu waluganywe na Mnungu, chanda wasuntilwa wa Mnungu no kunda wakombolwe. ³¹ Haluse, enga viya iwandikwe, "Yeyose akukefenya, naakefenye kwa yadya Zumbe adamanye."

2

Ulosi wa Kilisito awambigwe

¹ Wandugu zangu, aho nezaga kwenyu kuwabilikiliza ikinyele cho ukindedi wa Mnungu, hagezaga na ulosi mdala, hegu kwa mzungu wa watu. ² Umwo nandaga kwenyu, nehinda na ulamuzi wo kujala kila kint'hu mna kumanya Yesu Kilisito, Kilisito awambigwe mwo msalaba. ³ Ivo Umwo nezaga kwenyu nandaga hikudaha, nazingizaga kwa wogofi mkulu, ⁴ naho mahinizo yangu na mabilikizi yangu hayandile kwa milosi ya mzungu wa want'hu, mna ni kwa kulavanya kutendese ni ludole lwa Muye ywa Mnungu. ⁵ Vileke mhuwi wenyu, unde mwo ludole lwa Mnungu, hiyo kuhuwila mwo mzungu wa mnt'hu.

Mzungu wa Mnungu

⁶ Suwe chalonga ulosi wo umanyi kwa wadya wakuile mwo mhuwi. Mna hiyo umanyi wa mwe isi ino, hegu wakulu we isi, wadya we mwo kwaga. ⁷ Mzungu kikulonga ni mzungu we kinyele wa Mnungu ukefisile, udyā akisaguile kinde hamwenga kwo ukulu wa Mnungu, kukongela aho isi yandaga ikei kuumbwa. ⁸ Ni mzungu, wakulu we isi hawaumanyaga. Wandile waumanyize hegu hawa muwambile Zumbe wo ung'azi mwo msalaba. ⁹ Mna enga ivo iwandikwe, “Mbuli idya ziso hadinati kuiona, naho gutwi hadinati kwiva,

mbuli ziya hezinati kwingila mwo moyo wa mnt'hu,

izo nizo zimbuli Mnungu awaikile lumwe wadya wakumuunga.” ¹⁰ Mna Mnungu kakigubula kwa sila ya Muye ywakwe. Kwaviya Muye ywa Mnungu akulaula vint'hu vose, hata vint'hu va kundani vikefisile va Mnungu. ¹¹ Ni ani ukudaha kumanya zimbuli zi mndani mwa uyo mnt'hu ila uyo muye emndani mwakwe? Saiivo, Muye ywa Mnungu niye akumanya zimbuli za Mnungu. ¹² Mna suwe hakihokele mp'heho ywe isi, mna kihokela Muye egalwe ni Mnungu, vikuleka chadaha kumanya yadya yose Mnungu akink'hile.

¹³ Naivo hakikulonga kwa milosi kihinyizwe kwa mzungu wa mnt'hu, suwe chalonga mwe milosi kihinyizwe ni Muye ywa Mnungu, mna kitambalika ikindedi cha Muye ywa Mnungu kwa wose wananae. ¹⁴ Yeyose heiina Muye ywa

Mnungu hakudaha kuhokela vipe vikwiza kulawa kwa Muye ywa Mnungu. Want'hu enga awo mbuli izo ni uhezi mwe mitwi yawe, kwaviya mbuli izo zadaha kumanyika kwa wambizi wa Muye ywa Mnungu du. ¹⁵ Yeyose ananaye uyo Muye ywa Mnungu, adaha kuyamanya yose, naho yemwenye hakudaha kusengelwa ni mt'hu yeyose. ¹⁶ Enga mawandiko msuntilwa ivo ukulonga,

“Ni ani akumanya ubala wa Zumbe?
Ni ani akudaha kumlangiliza Zumbe?”
Mna suwe kina ubala wa Kilisito.

3

Kupangana kwa wahuwila

¹ Ikindedi wandugu zangu, hyadahile kulonga na nyuwe enga want'hu wana naye Muye ywa Mnungu. Nalongaga na nyuwe enga want'hu we isi, enga hewenati kukula mwo kumhuwila Kilisito. ² Nehiungwa kuwenk'hani mele, hiyo nk'hande itogile, kwaviya hamwekale lumwe kuhokela nk'hande itogile. Naho hata haluse mkei. ³ Kwaviya mkei mwikale enga want'hu we isi ivo wakwikala. Aho mkanda na finju na nk'humbizi, ayo yakilavanyila kugamba mwekala wikazi enga isi ivo ikuunga. ⁴ Umwo yumwenga ywenyu akagamba, “Namtimila Paulo” mtuhu naye agamba, “Namtimila Apolo” hamkunda enga want'hu wa mwe isi?

⁵ Haluse, Apolo niye yuhi? Na Paulo naye niye yuhi? Suwe kiwegaileni kuhuwila kiwandima wa Mnungu. Kila yumwenga ywetu adamanya ndima idya enk'higwe ni Zumbe aidamanye.

⁶ Miye nahandaga mbeyu, Apolo niyo omela mazi, mna Mnungu niye avitendile vikule. ⁷ Ivo, mhandi na mta komela mazi hiyo kint'hu, Mnungu niye akutenda vihandigwe no komelwa vikule. ⁸ Yudya mhandi no mta komela mazi waligana, Mnungu naawalihe kila yumwenga kwe idya indima adamanye. ⁹ Kwaviya kiwa mbuya kikudamanya ndima hamwenga na Mnungu, naho ni enga nk'honde ya Mnungu, naho ni enga nyumba ya Mnungu. ¹⁰ Mwe wambizi wa uwedi wa Mnungu anink'hile hidamanya ndima ya mzesi mmani niyo naika nk'hokovi, niyo mtuhu nae eza kuzenga mnanga. Mna kila mzesi vaungwa ande no wengele mwa ivo akuzenga. ¹¹ Hahali mnt'hu akudaha kuika nk'hokovi nt'huhu kujink'ha idya iikigwe, nk'hokovi iyo ni Yesu Kilisito. ¹² Wamwenga nawazengele zahabu, wamwenga sawa, hegu du maiwe ya unt'handu, mwo kuzenga mnanga mwe nk'hokovi, wamwenga nawazengele mizengo, mani, hegu na mahuto. ¹³ Naivo uwedi wa kila ndima yo mnt'hu nouoneke mwe dizuwa dya Kilisito dikailaviliza, kwaviya mwe dizuwa diya moto naulagise ndima ya kila mnt'hu, moto nowiigeze indima iyo no kulagisa uwedi wakwe. ¹⁴ Uneva kila kiya kizengele hekiye no moto, mzesi neenk'higwe nt'hunyo. ¹⁵ Mna uneva ndima ya mnt'hu yeyose inahya no moto, naande kayaza nt'hunyo yakwe, mna mwenye naayokolwe enga mnt'hu anyilike umoto.

¹⁶ Togoleni hamamanyize kugamba enga mwi nyumba ya Mnungu, naho kugamba Muye ywa

Mnungu ekala umwenyu? ¹⁷ Naivo yeyose akuunga aibanange inyumba ya Mnungu, Mnungu naye naambanange. Kwaviya nyumba ya Mnungu ni suntilwa, naho nyuma ya Mnungu ni nyuwe wenye. ¹⁸ Msekukedant'hiliza! Mnt'hu yeyose mwa nyuwe akukefanyanya kugamba ni mmani engi ivo isi ikuunga, ni vedi ande mhezi vileke enk'higwe kunda no mzungu we kindedi. ¹⁹ Kwaviya mzungu wa want'hu wa mwe isi, uwo ni uhezi hameso ya Mnungu. Engi ivo Mawandiko Yakukile ukulonga, "Mnungu awagwila wata mizungu mwo ubala wawe," ²⁰ naho Mawandiko mtuhu ugamba, "Zumbe kamanya kugamba, fanyanyi za wabala hazikubanika." ²¹ Elo ivo, mt'hu ase kukefenyela kwa yadya akudamanya mnt'hu, kwaviya kila kint'hu ni chenyu, ²² ikanda ni Paulo hegu Apolo, hegu Kefa hegu isi ino, hegu ugima hegu kubanika, hegu ivi haluse hegu luvi, yose aya ni ya kwenyu, ²³ mna nyuwe mwi want'hu wa Kilisito, Kilisito naye ni ywa Mnungu.

4

Wegala ulosi wa Kilisito

¹ Mnt'hu naakione kiwandima wa Kilisito kink'higwe udahi wa kuwagambila vint'hu vifisigwe va Mnungu. ² Kint'hu kikuungwa kwa wandima awo wande wahuwilwa. ³ Mna haluse kwa miye hikint'hu kusengelwa ni nyuwe, hegu kusengelwa ni want'hu watuhu. Hata ivo hikukesengela miye mwenye. ⁴ Mwo moyo wangu hikulongezwa kwa mbuli yoyose, mna ayo hayakulagisa kugamba hina lema. Zumbe

niye akunisengela. ⁵ Ivo msekumsengela mnt'hu yeyose uneva hokusengela hakei kubula. Gojeni kubula aho Zumbe neeze, naayabunk'hule kun'gaile yose yafisigwe kwo lwiza no kuziika kuse zifanyanyi za want'hu zikefisile. Niho kila yumwenga naahokele nt'hunyo yakwe kulawa kwa Mnungu. ⁶ Wandugu zangu, aya yose nilongile mwa Apolo na miye ni mliganyizo kwenyu, naunga mmanyeye kikulongwa mwo ulosi uno, "Tozeseni ayo yawandikwe." Asekunda uuko yeyose mwa nyuwe akukefenyela yumwenga, na kumbela umtuhu. ⁷ Usekugamba weye kusagulwa kujink'ha weyao? Hiye Mnungu akwink'hile vose unanavo? Naho inanda kuta kwink'higwa, wakefenyelai enga hwink'higwe?

⁸ Togoleni mpata kila kint'hu mkukiunga! Mnda kale wagoli? Viya mnanavo vimwigusani kale? Mnda maseuta haheina suwe? Mnda ne vint'hu ivo haheina kunda na suwe? Vedi, nehaunga mnde maseuta kindedi vileke kinde maseuta hamwenga na nyuwe. ⁹ Kwaviya kwa miye naona kugamba, Mnungu kakitenda suwe wegala ulosi kinde wabeligwe, enga want'hu wasengelwe kubanika mwe kieti enga kint'hu cha kukaulwa mwe isi yose na hameso ya watumigwa naho kwa want'hu. ¹⁰ Suwe kiwahezi kwajili ya Kilisito, mna nyuwe mwi wabala mwo kulunganywa na Kilisito, suwe kiwasokezi mna nyuwe mwi wanguvu, suwe kiwabeligwa mna nyuwe mwenk'higwa nt'hogola! ¹¹ Hata ivi haluse suwe kina sala na nk'hilu naho kina sakaza naho cha-toigwa naho hakina he kwikala, ¹² chadumangila no kukombeka kudamanya ndima suwe wenye,

wakukihomola chawavikila, kikasezengwa cha finyiliza, ¹³ kikazigigwa chawahitula kwa milosi ya ujalamu. Mwe isi ino suwe kikukile, ne dizala dya kila mnt'hu hata ivi haluse.

¹⁴ Hikuwawandikilani aya vileke niwageleni soni, mna naunga niwakanyeni nyuwe wanangu huwaungisa. ¹⁵ Kwaviya hata uneva mna wakimalizi milongo gana mlongo, mwo wikazi wenyu we kihuwila mwa Kilisito mna tati yenyu yumwenga du, kwa kulunganywa na Yesu Kilisito, miye hinda tati yenyu kwa kuwegailani Mbuli Yedi ya Mnungu. ¹⁶ Elo, damanyeni enga ivo miye hudamanya. ¹⁷ Nivo vikuleka nawegailani Timoseo, yehe ni mwanangu ywe kindedi mwo mhuwi wo kulunganywa na Zumbe, yehe ni mhuwilwa mo mhuwi wo wikazi we kihuwila mwa Kilisito. Naawakumbuseni zisila zangu huzitimila mwo ugima umhya ulunganywe mwa Yesu Kilisito, uwo huhiniza kila hant'hu mwa mafyo ya wahuwila wa Kilisito. ¹⁸ Wamwenga wakonga kukeduvya kwaviya nomkaona kugamba hehadaha kuwatalamkilani. ¹⁹ Uneva Zumbe anaona kugamba ni vedi, nenize uko mwa mazuwa aaya, naivo nenize nikeonele mwenye udahi wa ao wakukeduvya ivo wili, naho hiyo enga ivo wakulonga du. ²⁰ Kwaviya Useuta wa Mnungu haumwe milosi du, mna ni kwa ludole. ²¹ Nikihi mkuunga? Nize na ngoda kwenyu, hegu kwa moyo wa lukunde na ujalamu?

5

Uhabwasi mwe idifyo dya wahuwila wa Kilisito

¹ Haluse kiuko ikindedi kikulongwa kugamba wiyuko uhabwasi mwa wamwenga wenyu, naho ni uhabwasi hewiinati kulaila, hata mwa want'hu hewemmanyize Mnungu. Nagambilwa kugamba mnt'hu agenda na mkaza ise. ² Mwadaha vivihi kukeduvya ne imbuli iyo? Nomuungwa kuionela kinyulu, mnt'hu uyo naye adamanye imbuli iyo neviungwa aguluswe amlawe mwenyu. ³ Hata uneva nihale na nyuwe, mna nihamwenga na nyuwe mwo moyo wangu, naho enga nihamwenga na nyuwe aho, kwa zina dya Zumbe Yesu, homboka kale usengelo mwo mnt'hu uyo atendile mbuli ikugela soni enga iyo. ⁴ Umwo mwandile mkadugana, name nehinda hamwenga na nyuwe mwo moyo wangu, kwa udahi wa Zumbe ywetu Yesu, ⁵ mlavileni Mwavu mnt'hu uyo vileke umwili wakwe ukomwe, mna moyo wakwe uhonywe kwe dizuwa dya Zumbe akuunga awasengele want'hu.

⁶ Weduvi wenyu hiwo wedi, ulosi muumanya kugamba, "Hamila ngeke yadaha kutenda ditonge dyose diumuke." ⁷ Mwaungwa kuusa ugwadu ya kale yo wavu, vileke mnde wasuntilwa, niho nomnde tonge hya hediina ugwadu, naho ikindedi ivo nivo mwili, Kwaviya Kilisito Pasaka ywetu kalavigwa kale kunda nt'hambiko. ⁸ Kitendeni Pasaka, mna hiyo kwa ugwadu idya ya kale, ugwadu yo wiihi no wavu, ila kwa mikate heigeligwe ugwadu, ni mikate yo ukuki no ukindedi.

⁹ Nawawandikilani mwe baluwa yangu int'huhu, msekunda hamwenga na wahabwasi. ¹⁰ Ikindedi ni kugamba, miye hikulonga want'hu wose hewemmanyize Mnungu, wahabwasi na

wagubaguba na wabavi na wakuvika mahili. Kwaviya kumlawa umwawe no muungigwa msame pele mwe isi. ¹¹ Kiya hulonga ni kugamba, msekunda hamwenga na wadya wakukegamba wahuwila wa Kilisito, mna kumbeke ni wahabwasi, wagubaguba, wavikila mahili, wakuwalonga weyawe vihile, wakozi, wabavi. Hata ho ludyo msekwikala nawo want'hu awo.

¹² Hamwenga na ayo, hidyangu kuwasengela wekuse, Mnungu naawasengele ao. Togoleni, nyuwe hamkuungwa kuwasengela want'hu we hamwenga na nyuwe? Heiye! ¹³ Mna awo we kuse Mnungu nawasengele Enga ivo iwandikwe, “Mguluseni yudya mwavu mwe difyo dyenyu.”

6

Kuwegala wahuwila kwe kitala

¹ Uneva yeyose mwa nyuwe ana masa na mhula ywa Kilisito miyawe, vivihi akamlongeleze kwe kitala cha want'hu hewe mmanyize Mnungu, hant'hu hakuwalekela want'hu wa Mnungu kuyalamula masa ayo? ² Hammanyize kugamba want'hu wa Mnungu, naawasengele want'hu we isi ino? Nivedi, elo, uneva nomuwasengele want'hu we isi, hamkudaha kusengela mwa masa aya madodo? ³ Hamkumanya kugamba nekiwasengele watumigwa wa Mnungu? Elo ayo hikujink'ha mbuli zo wikazi uno? ⁴ Elo uneva nk'humbizi izo zikalaila, nii mwazigala kwa want'hu wakudibela difyo dya wahuwila wa Kilisito? ⁵ Mwakegela soni, neheelwa kugamba hahali hata yumwenga mbala mwo uhamwenga

wenyu akudaha kwikala no kulamula masa mwa wahuwila wa Kilisito ⁶ Vituhu vakwe mhuwila ywa Kilisito yumwenga amwigala miyawe kwe kitala no kuwatenda want'hu hi wahuwila kuwasengelani masa yenyu.

⁷ Nicho kindedi, kukelongeleza nyuwe kwa nyuwe kwalagisa kugamba mdundugisa mkanda wa Kilisito, havandile vedi nyuwe mtendelwe vihile? Havandile vedi nyuwe mhokigwe ivo mnanavo? ⁸ Nyuwe wenye mwatendelana wihi no kuhokana, naho mwadamanyila ivo hata wandugu zenyu. ⁹ Ikindedi mmanya kugamba wakudamanya wihi hawengile mwo Useuta wa Mnungu? Msekukedant'hiliza! Wahabwasi, wakuvikila mahili, wagosi wakugenda na wagosi weyawe na wavele kugenda na wavele weyawe, ¹⁰ wabavi, wagubaguba, na wakozi, want'hu wateti, na wahoki, awo wose hawengile kwo Useuta wa Mnungu. ¹¹ Wamwenga wenyu nawanda enga aawo. Mna msuntigwa wavu wenyu. Mtendigwa kunda wakukizwe, mtendigwa wawagilwa kwa Mnungu, kwa zina dya Zumbe Yesu Kilisito, naho kwa Muye ywa Mnungu ywetu.

Mili yenyu inde kwa ung'azi wa Mnungu

¹² Wamwenga nawagambe, “Hilekelwa kudamanya dyodyose.” Heiye, mna ivo vose hivo vedi kwa nyuwe. Nazumila kugamba kila kint'hu ni chedi kwangu, mna heninde mtumwa wa kila kint'hu. ¹³ Watuhu nawo nawagambe, “Nk'hande iikwa izinda, izinda nazo ziikilwa nk'hande” Heiye, mna Mnungu neeze avibanange vose viidi. Umwili hauikilwe uhabwasi, mna wiikilwa kumdamanyila ndima Zumbe, Zumbe naye niye

auumbile umwili, naho Zumbe aulela umwilini wakwe. ¹⁴ Mnungu amuuyulaga Zumbe Yesu, naivo naakiuyule naswe kwa udahi wakwe.

¹⁵ Hammanyize kugamba imili yenyu ni vilungo vo umwili wa Kilisito, togoleni, neniviguhe vilungo vo umwili wa Kilisito no kuvilunganya na pamp'he? Bule! ¹⁶ Hegu hammanyize kugamba, mnt'hu alunganywe umwili wakwe na pambe, yehe na pamp'he wanda mwili umwenga? Mawandiko Akukile wagamba, "Waidi awa nawande mwili umwenga." ¹⁷ Mna akelunganye na Zumbe, anda yumwenga na yehe kimuye.

¹⁸ Unyilikeni uhabwasi. Wavu wowose mtuhu akuutenda mnt'hu hauku ulumiza umwili wakwe, mna akutenda uhabwasi, aulumiza umwili wakwe. ¹⁹ Togoleni, hammanyize kugamba imili yenyu ni nyumba ya Muye ywa Mnungu akwikala mwenyu, yudya mwink'higwe ni Mnungu? Ugima wenyu hiyo yenyu, ila ni wa Mnungu, ²⁰ nakawagulani kwa utana utendese. Ivo idamanyileni imili yenyu kwa kumtogola Mnungu.

7

Mbuli yo kulomba

¹ Kwezi mbuli ziya muwandike, ni vedi mnt'hu heelombile ase kulomba. ² Mna kwa kuunyilka wiihi wo uhabwasi wiyuko, vaungwa kila mnt'hu ande na mkaziwe, na kila mvele ande na mgosiwe mwenye. ³ Mgosi adamanye yadya akuungwa kwa mkaziwe, mvele naye adamanye yadya akuungwa kudamanya kwa mnumewe, na kila yumwenga aungwa amwiguse miyawe.

⁴ Mkaza mnt'hu haande na izwi mwo mwili wakwe, ila mnumewe naande nadyo, mnumewe naye haande na izwi mwo mwili wakwe ila mkaziwe. ⁵ Msekulemelana, mna mzumilana kwa lupisi vileke mpate luneka lwa kuvika Mnungu. Naho akajika uianeni vileke Mwavu anase kuwagezani kwa kuswesa kukefingiza kwenyu.

⁶ Nawagambilani aya, hiyo enga sigilizi, izi ni ulangilizi wangu. ⁷ Miye nehaunga want'hu wose wande enga ivi miye nili. Mna kila yumwenga ana kipe chakwe ahokele kulawa kwa Mnungu. Mnt'hu yumwenga kahokela kipe iki, mtuhu naye kiya. ⁸ Haluse kwa wadya hewe lombile na hewe lombigwe na wadya wagosi wawe wabanike, wagosi wabanikilwe ni wavele wawe, nawagambila nevinda vedi mgendeele kwikala mwikedu enga miye ivo hwikala. ⁹ Mna uneva hamkudaha kukefingiza, lombeni, ni vedi mnt'hu alombe kujink'ha kukimp'hula kumunk'wamunk'wa kwiihile. ¹⁰ Kwa wadya walombane, nna sigilizi, naho hi yangu mna ni ya Zumbe, mvele hakuungwa kumwasa mnumewe, ¹¹ mna wanasana yaungwa ekale haheina kulombigwa, hegu hiivo aungwa wakeuiye na mnumewe, mgosi hakuungwa kumwasa mkaziwe. ¹² Kwa watuhu nagamba, aha ni miye elo hiye Zumbe. Uneva mgosi mhula ywa Kilisito ana mvele hi mhuwila, mna kazumila kwikala naye, asekwasa. ¹³ Naho uneva mvele mhula ywa Kilisito ekala na mgosi hii mhuwila wa Kilisito, mna kazumila kwikala naye, ase kumwasa. ¹⁴ Kwaviya mgosi hi mhuwila,

naazumilwe ni Mnungu kwaviya kalunganywa ni mkaziwe mhuwila ywa Kilisito. Naho mvele hi mhuwila naazumilwe kwa Mnungu kwa kulunganywa hamwenga na mgosiwe mhuwila ywa Kilisito. Wandile hiivo, wana wawe hegu hawa zumilwe ni Mnungu, mna kwa ivo vili, wakuka kwa Mnungu. ¹⁵ Mna uneva yudya yumwenga hehuwile anaunga amwase miyawe ahuwile naamwase. Kwa ivo yudya miyawe mhula ywa Kilisito ande mgosi hegu mvele naande mlekelwa. Mnungu kamitangani nyuwe mwikale kwa utondowazi. ¹⁶ Wamanya vivihi kugamba mvele mhula ywa Kilisito adaha kumyokola mgosiwe, hegu mgosi mhula ywa Kilisito adaha kumyokola mkaziwe?

Kwikala enga ivo Mnungu akwitange

¹⁷ Kila yumwenga ekale enga ivo Zumbe akuungile, naho enga ivo etangwe ni Mnungu. Iki nicho hulonga mwa want'hu wose wamhuwile Kilisito. ¹⁸ Uneva mnt'hu naketangwa ni Mnungu akanda kavinilwa asekegamba havinilwe, naho uneva mnt'hu etangagwa akanda akei kuvinilwa naase kuvinilwa. ¹⁹ Kwaviya avinilwe na heevinilwe, hiyo kint'hu. Ikikulu ni kutoza miko ya Mnungu. ²⁰ Kila yumwenga ywenyu naasigale enga ivo andaga umwo etangagwa ni Mnungu. ²¹ Weye wandaga mtumwa umwo Mnungu akakwitanga? Use kuikaula iyo, mna uneva unapata luneka lwa kukekombola, kekombole. ²² Mnt'hu yeyose etangwe ni Zumbe akanda mtumwa, uyo, ni mlekelwa kwa Zumbe, ivo mnt'hu etangwe ni Yesu, yehe ni mtumwa

ywa Kilisito. ²³ Mnungu kawagulani kwa utana utendese, ivo msekunda watumwa wa want'hu. ²⁴ Wandugu zangu, kila yumwenga naasigale ekale mwo uhamwenga na Mnungu, enga viya andaga umwo aketangwa.

Mbuli ya hewelombigwe na kulomba, na wafilwe ni walume

²⁵ Haluse, kuligana na yadya mwaandikaga mwa hewelombigwe, hina mwiko kulawa kwa Zumbe, nalonga fanyanyi zangu enga mnt'hu kwa mbazi za Mnungu, hiwagilwa kuhuwilwa. ²⁶ Kwa kukaula udala uwo wiyaho, nafanyanya kugamba ni vedi mnt'hu ekale iivo eli. ²⁷ Uneva kulomba use kuzungula kumwasa mkaziyo, uneva hulombile usekuzungula kulomba. ²⁸ Mna una lomba haikunda kudamanya wavu, naho mvele heelombigwe, hadamanye wavu. Awo wakuunga walombane nawabwiilwe ni makunt'ho ye isi ino, mna hiunga du kuwagambilani lumwe mmanyeye udala wa kila zuwa ukuwabwiila walombile na walombigwe. ²⁹ Kiya hulonga wandugu zangu ni iki, lupisi lusigale lugihi, naho kukongela ivi haluse wagosi walombile nawawagilwa kwikala enga kugamba hawalombile. ³⁰ Wadya wakuila wande enga hawakuila, wose wakuseka wande enga waswesile kinyemi, wose wakugula wande enga heweina kint'hu, ³¹ wose wakwanagadikila kuvitumia vint'hu ve isi ino wande enga want'hu hewekwangadika navo, kwaviya isi ino enga ivo kimanyize, yabindilikila.

³² Nehiungisa nyuwe msekuyafanyanyisa ayo. Mnt'hu heelombile, mazuwa yose adamanya ndima za Zumbe du, kwaviya aunga kumuwigila Zumbe. ³³ Mna yehe alombile naangadikile vint'hu va mwe isi, kwaviya naaungise kumuwigila mkaziwe, ³⁴ na ivo naavutigwe mwe zimpande zimbuli. Mvele heelombigwe hegu kigoli, naakeike yehe mwenye kwajili ye zindima za Zumbe, kwaviya aunga umwili no umoyo wakwe amlavile Mnungu, mna mvele alombigwe angadikila vint'hu va mwe isi vo kumuwigila mgosiwe.

³⁵ Nalonga ivi kwa kuwambizani nyuwe, hiyo kwa kuwakindila. Mna naunga nyuwe mdamanye vint'hu vikuwigila, naho vedi, na kuwenk'ha nyuwe wenye undima we kindedi kwa Zumbe kwa moyo wose.

³⁶ Uneva want'hu waivane kulombana niyo wagamba hawalombane naho, mna mgosi aona kugamba hakumtendela vedi uyo mtumizwa wakwe hana mlombile niyo aona ho undele wakwe homboka, naho uneva kumunk'wamunk'wa kwamhuma, amlombe, adamanye dyodyose akudaha amlombe, naande hadamanye wavu. ³⁷ Mna uneva uyo mgosi, hatigizwe kuleka kulomba, ni fanyanyi zakwe mwenye kugamba asekulomba, naho uneva adaha kukuhuma kumunk'wamunk'wa kwakwe, kugamba ase kulomba, naande kadamanya vedi kuleka kumlomba uyo miyawe kigoli. ³⁸ Elo ivo mnt'hu akulomba atenda vedi, yudya heekulomba naye atendesa vedi. ³⁹ Mvele alombigwe kafungwa ni mgosiwe wakanda

wagima, mna mgosi anabanika naande mlekelwa, adaha kulombigwa ni mgosi yeyose akumuunga, mna ande du mhuwila ywa Kilisito. ⁴⁰ Mna ivo huona, nevinde vedi yehe kwikala iivo eli, izi ni fanyanyi zangu naho nakefanyanya kugamba nnanaye Muye ywa Mnungu.

8

Zink'hande zikulavilwa mahili

¹ Haluse, mwe zink'hande zikutambikilwa mahili,

Kimanya ikindedi kugamba suwe chose kina umanyi, mna umanyi uwo wawatenda want'hu wande na wefenyi, mna lukunde lwazenga.

² Yeyose akukeona kugamba kamanya kint'hu, ikindedi hamanyize kint'hu enga viya waungigwe kumanya. ³ Mna mnt'hu akumuunga Mnungu amanyika kwa Mnungu.

⁴ Naivo mwe zink'hande zitambikilwe mahili, kimanya kugamba mahili hiyo kint'hu mwe isi, kimanya kugamba, eyuko Mnungu yumwenga ekedu. ⁵ Hata uneva want'hu wagamba weyuko wakwitangwa “milungu”, wande mwe isi na kulanga, inanda wabinda ingi “milungu” na “mazumbe”, ⁶ mna suwe eyuko Mnungu yumwenga, Tate aumbile vint'hu vose, naho kwa yehe chekala, naho eyuko Zumbe yumwenga du, Yesu Kilisito, uyo vint'hu vose viumbigwe kwa sila yakwe. Naswe chekala kwa sila yakwe.

⁷ Mna hiyo wose wakumanya ikindedi iki, want'hu wamwenga wazoelesa kutambikila mahili, na ivo hata dielo wakadya nk'hande enga iyo, wakei kuifanyanya enga nk'hande

zitambikilwe mahili, kwaviya mioyo yawe isokela wakeona wageligwa usavu ne nk'hande idya. ⁸ Mna nk'hande haikudaha kukigala hagihi vitendese na Mnungu. Hakinadile hakikuhungukilwa kint'hu, naho kinadya hakikongezelwa kint'hu.

⁹ Mna indeni na wengele, mse kuleka vilekelwa wenyu wa kudamanya mbuli yoyose uwatende wadya wo mhuwi usokele wagwe mwo wavu. ¹⁰ Kigambe mnt'hu yudya mta mahituhitu mwe zimbuli izi akuona weye ukwitungwa “mmani”, wadya mwe nyumba ya mahili, houwasongeleze wadye nk'hande zikutambikilwa mahili? ¹¹ Naivo uyo mta mhuwi usokele, uyo nduguyo, Kilisito niye abanikaga kwajili yakwe, naaganike kwajili ya kiya ukwitanga umanyi wako. ¹² Uneva mna mwatenda wandugu zenyu wabanange kwe sila iyo, no kulumiza mioyo yawe misokezi, nomnde mumtendela wavu Kilisito. ¹³ Elo ivo uneva nk'hande yawatenda wa Kilisito wambuyazangu kugweela mwo wavu, henidye nyama naho, vileke nisekuwatenda wandugu zangu kugweela mwo wavu.

9

Ndima ya Wegala ulosi

¹ Miye hiye mlekelwa? Miye hiye mwigala ulosi? Hinati nimuwone Zumbe ywetu Yesu, togoleni nyuwe hicho cheleko we indima yangu kwa Zumbe? ² Hata uneva wamwenga hawakunizumila kugamba miye ni mwigala ulosi. Ikindedi miye ni mwigala ulosi kwenyu.

Nyuwe mwi kiwalo changu kulagisa wigala ulosi wangu, kwa kulunganywa kwenyu na Zumbe.

³ Umwo want'hu wakanihiga, ivi nivo hukegombela. ⁴ Hiwagilwe kwink'higwa nk'hande, hegu vakunywa, kwajili ye indima yangu? ⁵ Hiwagilwe kutenda enga wegala ulosi watuhu na wanduguze wa Zumbe na Kefa, kunguha mkazangu mhuwila ywa Kilisito ande hamwenga na miye mwe zint'hambo zangu? ⁶ Hegu ni miye na Banaba du, vileke kipate yadya kikuunga mwo wikazi wetu? ⁷ Hegu ni ani mtowani yeyose akukelihila mwenye Umwo akanda kwe nk'hambi? Niani mlimi heekudya ulozo we miti yakwe? Mdimi yuhi heekudaha kunywa mele yo ludimo lwakwe.

⁸ Ivo nalonga aho kimnt'humnt'hu du, hata miko ya Musa nayo haikulonga iivo? ⁹ Iwandikwa mwe Miko ya Musa kugamba, "Use kuifupa mnomo ng'ombe ikaidamanyila ndima yo kuhuta uhule." Haluse Mnungu alonga mbuli ya ng'ombe? ¹⁰ Togola, hakilongele suwe akalonga ivo? Ikindedi ayo yawandikagwa suwe, kwaviya umlimi no mvuni, wose waidi wakawiila kupata kint'hu mwo uvuni uwo. ¹¹ Uneva suwe kiwahandilani mbeyu za kimuye mwa nyuwe, togoleni yanda mbuli nk'hulu uneva kikapata vint'hu kikuviunga kwa wikazi wetu kulawa kwenyu? ¹² Uneva watuhu wawagilwa kukawiila aya kulawa kwenyu, togoleni, suwe hakiwagiliswe kujink'ha woho?

Mna hakikudamanyile ndima ukuzumilwa kunda wedi ha meso ya Mnungu, mna suwe

kifinyiliza kila kint'hu vileke kise kuikindila Mbuli Yedi ya Kilisito. ¹³ Mmanya kindedi kugamba mnt'hu akudamanya ndima mwe nyumba ya Mnungu, apata nk'hande umwo mwe nyumba ya Mnungu, naho wose wakulavila malavo he kilingo, apangilwa kwink'higwa mwa malavo ayo? ¹⁴ Zumbe nakasigiila, wadya wose wakubilikiza Mbuli Yedi ukudya kwawe kwaungwa kulawe uumo. ¹⁵ Mna miye hitumiye uwagilwa wowose uno. Naho hikuwandika vileke niupate uwagilwa uwo, kwa miye ni vedi nibanike kujink'ha kumtenda yeyose aone kugamba naketogola haheina kint'hu. ¹⁶ Uneva nabilikiza Mbuli Yedi iyo hiyo mbuli ya kukefenyela. Mna hamwenga na ayo yose nimwe yadya nigambigwe nitende. Naho makulu yaihile nayanibwiile uneva hina bilikize Mbuli Yedi ya Mnungu. ¹⁷ Yandile nehadamanya ndima ino kwa usaguzi wangu nehahuwila maliho, mna nadamanya enga ivo huungigwa nidamanye. Mnungu niye anigambile nidamanye. ¹⁸ Nt'hunyo yangu ni kint'hu chani? Nu uluneka lwo kubilikiza Mbuli Yedi bule haheina kulihigwa, haheina kutigiza icho huungigwa kulihigwa kwa kubilikiza. ¹⁹ Miye ni mlekelwa, hiyo mtumwa ywa mnt'hu yeyose, mna naketenda mwenye kunda mtumwa ywa kila mnt'hu vileke nimpatile Kilisito want'hu wengi kwa ivo vikudahika. ²⁰ Umwo nandile hadamanya ndima na Wayahudi nehinda enga Myahudi vileke niwapate Wayahudi, naho hata uneva miye hikulongozwa nu Mwiko wa Musa. Hikailwa nu mwiko vileke niwapate

wadya wekailwe nu Mwiko wa Musa. ²¹ Umwo nandile hadamanya ndima kwa want'hu hi Wayahudi, nehikala enga hi Myahudi, kuse yo Mwiko wa Musa, vileke niwapate want'hu hi Wayahudi, hiyo kugamba hikuutimila mwiko wa Mnungu, ikindedi nalongozwa nu Mwiko wa Kilisito. ²² Kwa wasokezi wo mhuwi, name hiketenda kunda msokezi vileke niwapate wasokezi. Niyo naketenda kunda kila kint'hu vileke wamwenga wawe wayokolwe kwa kila sila ikudahika. ²³ Nayadamanya aya yose kwa ajili ye Mbuli Yedi ya Mnungu vileke name nihokele uvikilwa wa Mnungu. ²⁴ Mwe kindedi mmana kugamba wakuhigana nguluko wengi, mna akuunga ahokele geleko dyo uhumi ni yumwenga. Gulukeni enga ivo vileke mdahe kuhokela digeleko. ²⁵ Mhigani yeyose wa mizegigo, akehiniza no kukenyima vint'hu vose, vileke ahokele taji ikubanika, mna suwe kihokele taji heikubanika. ²⁶ Ivi nivo vikuleka naguluka kwa makawiilo yo uhumi, nivo hutoana, hiyo enga mnt'hu akwaza nguvu zakwe bule. ²⁷ Nausulumiza mwili wangu no kuutenda unitegeleze, vileke miye mwenye nnase kuoneka hikuungigwa kwo kuhokela digeleko umwo habinda kuwabilikiza want'hu watuhu.

10

Makanyo mwe mbuli yo kuvika mahili

¹ Wandugu zangu naunga mkumbukile yadya yalailaga kwa wakale wetu wadya wamtimilaga Musa. Wose wandaga wagubikagwa ni divunde, naho wose wombokaga vedi Ibahali shamu.

² Wose wabatizigwa mwe divunde na mwe bahali, vileke wande enga wakumtimila Musa.

³ Wose wadyaga ink'hande iidya ye kimuye.

⁴ Wose wanywaga mazi ye kimuye. Wanywaga kulawa mwo luwe lwe kimuye ulo lwandaga lukawatimila, naho uluwe ulo lwandaga ni Kilisito mwenye. ⁵ Mna hamwenga na ayo wamwenga hawa mwelele Mnungu, naivo vimba vawe vamwaganisagwa mwe nyika.

⁶ Yose aya ni mliganyizo mwa suwe, chahinizwa kise kumunk'wamunk'wa kwa vint'hu viihile enga viya wadamanye woho. ⁷ Mse kuvikila mahili, enga ivo wanwenga watendaga. Enga ivo Mawandiko Akukile ukulonga, "Want'hu wekalaga hasi niyo wanywa no kudya, niyo wavina wila wa uhabwasi." ⁸ Naho kise kukehabwasa, enga viya wamwenga watendaga niyo wakomwa want'hu milongo magana maida na nt'hatu kwa zuwa dimwenga. ⁹ Kise kumgeza Kilisito uyo Zumbe, enga viya wamwenga watendaga, niyo wafa kwa kulumwa ni mazoka. ¹⁰ Naho kise kufujuka, enga wamwenga ivo watendaga niyo wabanangwa nu mtumigwa we file egalwe ni Mnungu.

¹¹ Yose aya yalailaga enga miliganyizo kwa watuhu naho yawandikagwa yande makanyo kwa suwe. Kwaviya chekala mwo kwiza kwo kusila isi.

¹² Wose wakukeona kugamba wakimala watogile wakekaulise wanase kugwa. ¹³ Magezo yose yakuwabwiani hiyo mageni kwa want'hu, mna Mnungu ni mhuwilwa, haalekele weye ugezigwe mwe viya hwiikudaha kuvifinyiliza na

kusigala utogile, umwo ukagezigwa naakwink'he udahi wo kufinyiliza, no kukulagisa sila yo kufosela.

¹⁴ Wandugu huwaungani, inyilikeni miviko ya mahili. ¹⁵ Nalonga na nyuwe enga want'hu wabala, tendeni ulamuzi nyuwe wenye yadya huyalonga. ¹⁶ Kiyamp'ha kiya kikunyweela mwo ludyo lwa kukumbukila file ya Zumbe, no kumwink'ha Mnungu nt'hogola, naho umwo kika kinyweela chahangila sakame ya Yesu Kilisito. Naho umkate udyo kikuumege no kuudya, chahangila umwili wa Kilisito. ¹⁷ Kwaviya mkate ni umwenga, naswe kiwengi, ki mwili umwenga, kwaviya chahangila umkate uwo umwenga.

¹⁸ Hake kaula Waizilaeli, wose wakudya kilavigwe nt'hambiko wakelunga na kilingo. ¹⁹ Kiya hulonga ni iki, nk'hande itambikilwe mahili, ne dihili idyenye, dina kibwai? ²⁰ Havikudahika! Kiya hulonga ni kugamba, nt'hambiko zikulavigwa kwe vilingo ni want'hu hewe mmanyize Mnungu, wawalavila mp'hepo, naho hawakumlavila Mnungu. Name hikuunga nyuwe mnde uhamwenga na mp'hepo. ²¹ Hamkudaha kunywela mwe kikombe cha Zumbe, naho niyo mwanuweela mwe kikombe che mp'hepo, naho hamkudaha kudiila ho ludyo lwa Zumbe, naho niyo mwadya ho ludyo lwe mp'hepo. ²² Hegu chaunga kintende Zumbe ahiwe? Nyuwe mwagamba mna nguvu kumjink'ha yehe?

²³ Nyuwe nyose mwagamba vint'hu vose mwalekelwa kudamanya, mna miye nagamba, hivo vose vina vikubanika, naho wamwenga

wenyu wagamba, vint'hu vose ni vedi, mna miye nagamba, hivo vose vikuzenga. ²⁴ Yeyose mwa nyuwe asekukekaulisa yehe mwenye, akaulise na weyawe.

²⁵ Dyeni chochose kikutagwa he digwilo, haheina kuutenda moyo wako hewiina kiyangayanga kwa kukeuza uza. ²⁶ Kwaviya Mawandiko wagamba, “Isi na vose vimemile Umwo va Zumbe.”

²⁷ Uneva mnt'hu hiyo mhuwila, kawalalikani ho ludyo niyo mwa zumila kuita, dyeni chochose kiya kiikigwe ho ludyo haheina kuuza kint'hu chochose haheina mahituhitu mwe mioyo yenyu. ²⁸ Mna uneva mnt'hu anakugamba, “Nk'hande ino ilavilwa mahili,” usekuidya ink'hande iyo, kwa ajili ya uyo akugambile, na weye mwenye usekunda ne mahituhitu mwo moyo, ²⁹ iyo hiyo kwajili yo moyo wako, mna ni kwajili yo moyo wa uyo awagambileni.

“Vedi, elo,” nomniuze, nii vilekelwa wangu wegame mwe mahituhitu cha mnt'hu mtuhu? ³⁰ Uneva hamtogola Mnungu mwe nk'hande iyo, nii naho nikalalizwe mwe nk'hande idya humtogoela Mnungu?

³¹ Vedi, chochose ukutenda uneva wadya hegu wanywa, yadamanye yose mwo ukulu wa kumwinula Mnungu. ³² Mse kunda nk'hunguwalo kwa, wayahudi, na want'hu hi Wayahudi, hegu want'hu wamhuwile Mnungu. ³³ Tendeni enga ivo miye hutenda. Nageza kuwatenda kila yumwenga elelwe kwa yadya hudamanya, hikuzungula mbuli zedi kwa miye

mwenye, mna nazungula mbuli zedi kwa wose vileke wayokolwe.

11

¹ Nitimileni miye enga miye ivo humtimila Kilisito.

Kugubika umtwi mwo kuvika

² Nawatogolani nyuwe kugamba mwanikum-bukila, na kuyatoza mahinizo yadya nawahinizagani. ³ Mna naunga nyuwe mkombaganye kugamba, Kilisito nuwo mtwi wa want'hu wose, mgosi naye nuwo mtwi wa mkaziwe, Mnungu naye nuwo mtwi wa Yesu. ⁴ Ivo mgosi akuvika Mnungu no kubilikiza ulosi kulawa kwa Mnungu mwe kieti cha want'hu, akanda kagubika umtwi, ambela Yesu. ⁵ Naho mvele akumvika, hegu akubilikiza ulosi wa Mnungu, hegubike umtwi wakwe ambela mnumewe, naho aligana na mvele amogile kipala. ⁶ Mvele hanagubike umtwi wakwe, nivedi apuchwe zifili zakwe. Mna ni soni kwa mvele kupuchigwa hegu kumogigwa kihala. Basi ni vedi agubike umtwi wakwe. ⁷ Mgosi hakuungwa kugubika umtwi kwaviya yehe kakeiga Mnungu na ukulu wa kumwinula Mnungu, mna mvele alagisa ukulu wa mgosiwe, ⁸ kwaviya mgosi haumbigwe kulawa mwo mvele, mna mvele kaumbwa kulawa mwo mgosi. ⁹ Mgosi hiye yehe aumbilwe mvele, mna mvele niye aumbigwe kwa ajili yo mgosi. ¹⁰ Kwajili ya mtumigwa ywa kwe Mbingu, mvele agubika mtwi wakwe vileke alagise kugamba ehasi yo udahi wo mnumewe.

¹¹ Mwo kulungana kwetu na Zumbe, mvele hicho kint'hu haeina mgosi, mgosi naye hikint'hu haheina mvele. ¹² Enga viya mvele aumbigwe kulawa mwo mgosi, mna mgosi naye elekwa ni mvele. Mna kila kint'hu chalawa kwa Mnungu.

¹³ Lamuleni nyuwe wenye uneva ni vedi mvele kumvika Mnungu, haeina chochose kigubike umtwi wakwe. ¹⁴ Hata miumbilwe iyenye ye mili yahiniza kugamba kwa mgosi fili nt'hali zagela soni, ¹⁵ mna kwa mvele kunda na fili ni kint'hu cha nt'hogola kwakwe. Ken'higwa fili nt'hali vileke zingubike. ¹⁶ Mna uneva yoyose aunga mhigano mwa idi, basi nawamanye kugamba, suwe hakizoele vituhu naho na mafyo ya wahuwila wa Kilisito hayazoele vituhu.

Ludyo lwa kukumbukila ifile ya Zumbe

¹⁷ Hagendeela kuwalagiza, heni watunyeneni kwa ayo yakutimila, mwo kudugana kwenyu mka mvika Mnungu, ikindedi mwadamanya yaihile kujink'ha kudamanya ayedi. ¹⁸ Nk'hongo ya yose, higambilwa kugamba mkadugana hamwenga eng a fyo dya wahuwila wa Kilisito kuna kuhigana, name nazumila ludodo, ¹⁹ kwavovose hahaswese kuchakukana mwa nyuwe, vileke wadya wazumilwe wadahe kumanyika. ²⁰ Ikindedi mkadugana hamwenga, mwagamba ni kwa kudya yo ludyo lwa kumkumbukila Zumbe kumbeke hiyo ivo. ²¹ Kwaviya umwo mkadya, kila yumwenga akakeguhila nk'hande yakwe haheina kumgoja miyawe, vikuleka kwalaila wamwenga mwa nyuwe wana sala, wamwenga nawo wakozi. ²² Nyuwe mswesa nyumba zo

kudiila no kunyweela? Hegu nyuwe mwadibela fyo dya wahuwila wa Kilisito no kuwagela soni wadya heweina kint'hu? Niwageezeni mwe idi? Mwagamba neni watunyeni? Ikindedi hikuwatunyani.

²³ Kwaviya hihokela kwa Zumbe mahinizo yadya niwahinizeni, kugamba Zumbe Yesu, ikilo kiya asezengagwa, aguhaga mkate, ²⁴ niyo amtogola Mnungu, niyo abendula no kugamba, “Uno nuwo umwili wangu wili kwajili yenyu, mtende ivi kwa kunikumbukila.” ²⁵ Ivo naho weze wabinde ukudya, niyo aguha kikombe no kugamba, “iki ni kikombe che ndagano imp'ya ikukint'hizwa ne sakame yangu, tendeni ivi kila mkanywa kwa kunikumbukila.”

²⁶ Nuko kugamba kila mkadya mkate uno no kunywa mwe kikombe iki, mwa bwelekeza ifile ya Zumbe mpaka aho akeza kwiza. ²⁷ Ivo elo, yeyose akuunga adye mkate uwo hegu kunywa kikombe cha Zumbe heviwagile, naande na masa kwo mwili ne sakame ya Zumbe. ²⁸ Ivo elo mwaungwa unde kukepelemba nyuwe wenye nk'hongo, niho mdye umkate uwo no kunyweela kikombe icho. ²⁹ Naivo uneva mnt'hu anadya umwili no kunywa sakame ya Zumbe haheina kumanya iki ni kint'hu chani, adya no kunywa usengelo wakwe mwenye. ³⁰ Naho nivo vikuleka wengi umwenyu, wanda wasokezi na kulumwa, naho wengi wabanike mwa idyo. ³¹ Uneva chakepelembe suwe wenye nk'hongo, hegu hachakegeile mwo usengelo. ³² Mna kikasengelwa ni Zumbe chahinizwa kunda wedi, kinase kioneke kina masa hamwenga na want'hu we isi.

³³ Elo wandugu zangu umwo mkadugana hamwenga ko ludyo lwa Zumbe mgojane. ³⁴ Yeyose mta sala, naadye kwe nyumba yakwe vileke ukudugana kwenyu kuse kuwegelani mwo kusengelwa ni Mnungu, mna mwe yadya matuhu neni wagambileni umwo heza.

12

Vipe va Muye ywa Mnungu

¹ Wandugu zangu, haluse naunga mmanyeye vedi mwe mbuli ye vipe kink'higwe ni Muye ywa Mnungu. ² Mmanya kugamba viya mwandaga hamumhuwile Mnungu ywe kindedi, mwalongozagwa na kwazaganywa ni mahili. ³ Namiungani mmanyeye kugamba hahali mnt'hu akulongozwa ni Muye ywa Mnungu akudaha kugamba "Yesu kaligitwa!" Naho hakudaha mnt'hu kugamba "Yesu niye Zumbe", haheina kulongoza ni Muye ywa Mnungu.

⁴ Viyuko vipe vingi heviiligane, mna Muye akwink'hiza ni yumwenga. ⁵ Ziyuko sila heziliga zo undima, mna Zumbe niye akudamanyilwa. ⁶ Ziyuko ndima zihengi, mna Mnungu nu uyo yumwenga akuwenk'ha want'hu wose ludole lwo kuzidamanyila. ⁷ Mna Muye ywa Mnungu akegubula kwa sila zi hengi naho kwa kila yumwenga kwa kwambizana. ⁸ Muye ywa Mnungu amwink'ha mnt'hu yumwenga ulosi wa mizungu, naho kwe mnt'hu mtuhu amwink'ha ulosi wa ubala, ivo akuunga uuyo Muye. ⁹ Muye uuyo amwink'ha mnt'hu yumwenga mhuwi, mnt'hu mtuhu enk'higwa geleko dya uhonyi wa

maine. ¹⁰ Muye ywa Mnungu amwink'ha mnt'hu yumwenga geleko dya kudamanya vihungi, mtuhu enk'higwa ulotezi, naho wamwenga wenk'higwa geleko dya kukombaganya vipe vilawile kwa Muye ywa Mnungu na viya vilawile kwa muye mtuhu. Naho kwa watuhu awenk'ha geleko dya kulonga ulosi mgeni, na kwa watuhu awenk'ha geleko dya kutapita kiya kikulongwa.

¹¹ Mna Muye ywa Mnungu niye akuwenk'ha mageleko yehengi, Muye ywa Mnungu niye akudamanya aya yose, amwink'ha kila mnt'hu kipe enga ivo akuunga. ¹² Saviya mwili wili umwenga una vilungo vingi, hamwenga na kugamba vilungo ivo ni vingi, voho nivo vikuutenda uwo mwili umwenga, nivo vili hata kwa Kilisito. ¹³ Saiivo suwe chose, kikanda Wayahudi hegu Want'hu hi wayahudi, wakanda watumwa hegu walekelwa, wose kibatizwa mwo mwili umwenga kwo uuyo Muye ywa Mnungu yumwenga, naho wose nekink'higwa kunywa kwa uyo Muye yumwenga.

¹⁴ Kwaviya mwili wenye haudamanywe na kilungo kimwenga ila vilungo vingi. ¹⁵ Uneva kiga kinagamba “Kwaviya miye hiye mwili, basi miye hiyo wo mwili,” iyo haikukitenda kinde hicho kilungo cho mwili. ¹⁶ Naho uneva gutwi dyagambile, “Kwaviya miye hiyo ziso, ivo miye hiyo ywo mwili,” iyo hakutenda digutwi disekunda kilungo cho mwili. ¹⁷ Uneva mwili wose wandile ziso, nekikeva vivihi? Naho mwili wose unanda gutwi, nekika hefya vivihi? ¹⁸ Mna ivo vili, Mnungu kaika vilungo heviligane mwo mwili enga ivo mwenye Mnungu

aungile. ¹⁹ Hawadahike kunda mwili uneva mwili wose wandile kilungo kimwenga! ²⁰ Enga viya vili, kuna vilungo vingi mna umwili ni umwenga. ²¹ Naivo ziso hadikudaha kuugamba mkono “Hikukuunga!” Naho mtwi uvigambe iviga, “Hikukuwaungani”. ²² Mna vikutendesa, hakikudaha kudamanya dyodyose haheina ivilungo viya vikubanika kunda visokezi. ²³ Naho vilungo viya kikuvifanyanya kugamba vabeligwa, nivo kikuvilelesa, viya vilungo kikuviona havina uwedi utendese, chavilelesa, ²⁴ mna vilungo ivedi havikuunga kuleleswa, Mnungu mwenye kawiiika umwili hamwenga, kavink'ha nt'hunyo viya vilungo vibeligwe. ²⁵ Kwa ivo hauhali mchakuko mwo mwili, ila vilungo vakwe vose valelana. ²⁶ Kilungo kimwenga cho mwili kina lumila, vilungo vose valumila hamwenga na choho, kimwenga kinatogolwa vose vanda na kinyemi hamwenga na choho. ²⁷ Nyuwe mwi mwili wa Kilisito naho kila yumwenga ni kilungo cho mwili uwo. ²⁸ Mwe difyo dya wahuwila wa Kilisito, Mnungu kaika, wegala ulosi na walotezi na wahinizi akajika naho wakatenda vihungi, wakatimila wadya wenk'higwe geleko dya uhonyi na wakuwambiza watuhu, na wana udahi wa kulongoza, na wakulonga milosi mihya. ²⁹ Wose awo hiwo wegala ulosi, wose awo hiyo walotezi, wose awo hiyo wahinizi. Hi kila yumwenga ana ludole lwo kudamanya vihungi, ³⁰ hiyo wose wahonyi, hiyo wose wakulonga ulosi mgeni, hiyo wose wakuwatapitila want'hu yadya yalongigwe. ³¹ Kombekeni kupata vipe ivikulu, name neni

walagiseni sila zose kujink'ha zose.

Ivi haluse neni walagiseni sila yedi kujink'ha zose.

13

Lukunde enga izwi dya mmanga.

¹ Nadaha kulonga milosi ya want'hu, hegu ya watumigwa wa kwe mbingu, mna nnaswesa lukunde hinda enga izwi dya nk'hengele.

² Nadaha kunda na kipe cho kubilikiza Ulosi wa Mnungu, nadaha kunda no umanyi wa kila kint'hu, no ukombaganyi we zimbuli zose za kinyele, hata nnanda na mhuwi wose wa kusamiza milima, mna uneva hiswesa lukunde, miye hicho kint'hu chochose. ³ Hata nnawenk'ha wakiwa vose nnanavo, haho hata nnalava umwili wangu wokigwe mwo moto, mna nna swesa lukunde, neninde hakukunifaha kint'hu chochose. ⁴ Mta lukunde afinyiliza, ana kise, hana finju, hakukeduvya, hakukefenya,

⁵ Mta lukunde hakuwesa kunda na wogofi, hakuzungula mbuli zakwe mwenye naho hana maya naho mta lukunde hakuika nk'humbukila za maihi adamanyilwe ni want'hu. ⁶ Mta lukunde hakusekeela wiihi, yehe ana kinyemi mwe kindedi du. ⁷ Mta lukunde hakuuya kunyuma, mta lukunde ahuwila yose, naho akawiila yose, naho hakudunduga.

⁸ Lukunde haluna uheelo. Kukanda na ulotezi, nousile, kukanda na kipe cha udahi wa kulonga milosi mihya, ayo nayasile, kukanda na umanyi, yose ayo nayomboke. ⁹ Kwaviya umanyi wetu mwe kugendeza kose ulosi wa

Mnungu haukint'hile, naho ulotezi wetu nawo haukint'hile, ¹⁰ mna Mnungu akeza kuyakint'hiza yose, yadya heyekint'hile zeza kwagiila.

¹¹ Umwo nandaga mdodo, alongaga engu wana mdodo, nehimanya engu mwana mdodo, nehifanyanya engu mwana mdodo, mna haluse hikula, mbuli ze kidodo hizileka. ¹² Kwaviya kiya kikuona ivi haluse ni engu futa heikint'hile mwe kioo, mna akajika nekikaule nt'humba na nt'humba, ivi haluse icho humanya hakikint'hile, mna kulongole nenimanye yakint'hile yose, engu ivo Mnungu animanyise miye.

¹³ Haluse nevikugendeele, nu mhuwi, makawilo, no lukunde, mna mwa matatu aya dikulise nu lukunde.

14

Vikongezekela mwe vipe va Muye ywa Mnungu

¹ Kombekeni kunda na lukunde, naho mkombeke na kuvipata vipe vituhu va Muye msuntilwa, kitendese kupata kipe cho kubilikiza Ulosi wa Mnungu. ² Wadya wakulonga kwa milosi migeni hawakulonga na want'hu ila alonga na Mnungu. Yehe alonga mbuli zikefisile kwa nguvu za Muye ywa Mnungu. ³ Mna wadya wakugendeza kose ulosi wa Mnungu, walonga na want'hu no kuwenk'ha wambizi, kuwatondowaza, na kuwasangalaza. ⁴ Wadya wose wakulonga milosi migeni, wakezenga wenye, mna wakubilikiza ulosi wa Mnungu wawazenga want'hu wamhuwile Kilisito.

⁵ Elo, nehaunga nyose mlonge milosi migeni, mna naungisa mnde na kipe cho kulonga

ulosi wa Mnungu. Kwaviya akulonga ulosi wa Mnungu aungiswa vitendese kujink'ha yudya akulonga kwa ulosi mgeni, vituhu vakwe atapite yehe mwenye kwa watuhu mwe kiya alongile, vileke want'hu wamhuwile Kilisito wadahe kuzengigwa. ⁶ Elo wandugu zangu, neni wambizeni mbwai uneva hamiziilani na ulosi mgeni, heniwambizeni chochose, mafa uneva himink'hani ugubulo kulawa kwa Mnungu, hegu ubala, hegu naho ulosi kulawa kwa Mnungu, hegu mahinizo yamwenga.

⁷ Nivo vili vint'hu vikulava izwi heviina ugima, vikatoigwa enga mluli ukwo kwo wila, hegu ng'weng'we. Togola mnt'hu adaha vivihi kuumanya wila ukutoigwa uneva vint'hu ivo havikulava izwi dikwivika umwo vikatoigwa. ⁸ Naho uneva mtowa nguli hanaitoile ikamanyika niani akuunga akeikile lumwe kwa nk'hondo. ⁹ Saiivo, want'hu nawakombaganye vivihi kiya ukulonga, uneva yadya ukulonga no ulosi mgeni hayakumanyika? Uwo ulosi wako nounde waga bule. ¹⁰ Mwe isi iyuko milosi mingi hailigane, milosi yose yakombaganyika vedi. ¹¹ Mna uneva hikuumanya ulosi ukulongwa, wadya wose wakuulonga nawande wageni kwangu, name neninde mgeni kwawe. ¹² Iviyaiviya nyuwe mwa nyemwanyemwa kunda na vipe va Muye msuntilwa, kombekeni kupata vipe viya vikwambiza kuwazenga want'hu wamhuwile Kilisito.

¹³ Mnt'hu akulonga kwa ulosi mgeni, vaungwa alombeze enk'higwe kipe cha kuwatambalisa want'hu mwa kiya akulonga. ¹⁴ Kwaivo uneva

halombeza kwe sila ino, umuye wangu nuwo ukulombeza, mna ubala woho haumuli mwe idyo. ¹⁵ Haluse nitende vivihi? Nenilombeze mwo muye wangu, naho mna nenilombeze hamwenga no ubala wangu, neni keme hamwenga no muye wangu, mna naho neni keme hamwenga no ubala wangu. ¹⁶ Unamtogola Mnungu mwo umuye wako du, mnt'hu mtuhu naadahe vivihi mwo mdugano azumile nt'hogola yako kwa kugamba “Taile” uneva hakukombaganya kiya ukulonga? ¹⁷ Hata uneva kumtogola Mnungu kwako kukanda kwedi vitendese, haikuwazenga want'hu watuhu.

¹⁸ Namtogola Mnungu kugamba nalongesa kwa milosi migeni kuwajink'ha nyuwe nyose. ¹⁹ Mna mwo kuvika nehadaha kulonga mbuli shano du ziku kombaganyika vileke niwahinizize want'hu wamhuwile Kilisito, kujink'ha kulonga mbuli milongo gana mwe milosi migeni.

²⁰ Wandugu zangu, mse kubanikanyanya enga wana wadodo, kuleni indeni wadodo mwo wavu, mna mwo kubanikanyanya kwenyu mnde enga want'hu wakangale. ²¹ Iwandikwa mwa maandiko yakukile

Zumbe agamba, “Nenilonge na want'hu wangu, ‘Kwa sila ya milosi migeni. Nenilonge kwa milomo ya wageni,

mna hamwenga na ayo want'hu wangu hawa nitegeleze.’ ”

²² Na ivo kipe cha kulonga milosi migeni ni kilagiso kwa wadya heweina mhuwi, hiyo kwa wahuwile kale, mna kipe cho kubilikiza Mbuli

ya Mnungu ni kwa want'hu wahuwile, hiyo kwa heewehuwile.

²³ Togoleni uneva fyo dya wahuwila wa Kilisito wanadugana hamwenga, wanakonga kulonga wose hamwenga kwa milosi migeni, aaho niyo eza mnt'hu mtuhu hehuwile niyo engila, haagambe nyose muwakilalu? ²⁴ Mna want'hu wose wananda waubwelekeza ulosi wenk'higwe ni Mnungu, want'hu watuhu hewehuwile waneza, yose nawayeve nayawalagise uiihi wawe, naho nawekehime wenye kwa yose nawayeve, ²⁵ fanyanyi zawe ze kinyele nezibunk'huke, niyo wafunama no kumvika Mnungu wakagamba, "Ikindedi Mnungu ehamwenga na nyuwe!"

Ivo wili undima mwa wahuwila

²⁶ Wandugu zangu ivi nivo hulonga. Mkadugana hamwenga kwa kumvika Mnungu, yumwenga akeme wila, mtuhu ahiniza, yumwenga ande na ugubulo kulawa kwa Mnungu, mtuhu alonge kwa ulosi mgeni, na mtuhu atambalise yadya yakulongwa, aya yose yaungwa yande kwa kuwagela nguvu wahuwila.

²⁷ Uneva kunanda na want'hu wakulonga ulosi mgeni, walonge waidi hegu watatu, hiyo kujink'ha aho, walonge yumwe yumwe, naho mtuhu atambalise yadya yakulongwa. ²⁸ Mna uneva hahali yeyose akudaha kutambalisa, yudya akulonga ulosi mgeni anyamale mwe mdugano, alonge du yehe mwenye na Mnungu.

²⁹ Walotezi wa Mnungu, walonge waidi hegu watatu, watuhu wayahime yadya yakulongwa.

³⁰ Mna uneva mnt'hu yumwenga ho mdugano uwo ahokela ulosi enk'higwe ni Mnungu, yudya akulonga vaungwa anyamale. ³¹ Nyose mwadaha kubilikiza ulosi wa Mnungu, yumwe yumwe, vileke kila yumwenga ahine no kugeligwa moyo. ³² Kipe cho ulotezi, chaungwa kulongozwa ni yudya enk'higwe icho ikipe, ³³ kwaviya Mnungu hakuunga suwe kinde want'hu wa nk'humbizi, mna kinde no utondowazi iviyaiviya enga ivo ili mwa mafyo ya wahuwila wa Kilisito.

Enga ivo dili iwahuwila wose, ³⁴ wavele wanyamale mwe midugano ya want'hu wamhuwile Kilisito, hawa kulekelwa kulonga, ila wande waivi enga viya Miko ya Wayahudi ikulonga. ³⁵ Uneva waunga wauze mbuli, wawauze walume zawe kwe zikaya zawe, ni mbuli yakugela soni kwa mvele kulonga mwo mdugano wa want'hu wamhuwile Kilisito.

³⁶ Hegu mwagamba Mbuli ya Mnungu ilawa kwenyu? Hegu mwagamba iza kwajili yenyu mwikedu? ³⁷ Uneva mnt'hu akeona kugamba ni mlotezi ana kipe che kimuye, aungwa kumanya kugamba yadya huwandika ni lagizo dya Zumbe. ³⁸ Mna uneva mnt'hu ayabela ayo, basi nanywe mumbele.

³⁹ Ivo elo wandugu zangu, ungeni kugendeza kose ulosi wa Mnungu, mna mse kumfingiza mnt'hu akulonga ulosi mgeni. ⁴⁰ Mna mbuli zose zidamanywe kwo uwedi na ivo ikuungwa.

15

Kuuyuka kwa Kilisito

¹ Naho naunga niwakumbuseni wandugu zangu, Mbuli Yedi niwabilikizeni, nanywe niyo mwaihokela, nayo niyo yanda nk'hokovi lwo mhuwi wenyu, umwo mkukimaila mtogile.

² Ulosi nibilikize kwenyu uwo nuwo Mbuli Yedi. Mnautoza nomyokolwe, uneva hamna utozile mhuwi wenyu nounde hi kint'hu.

³ Hiwenk'hani kiya nihokele, kint'hu cha mana kujink'ha chochose kugamba Kilisito abanikaga kwajili ya wavu wetu, enga ivo viwandikwe mwa maandiko Akukile, ⁴ naho kugamba azikagwa niyo auyuka mwe dizuwa dya katatu, enga ivo iwandikwe mwa maandiko Akukile, ⁵ kugamba, amlawilaga Petulo, zina dituhu etangwa Kefa, naho niyo awalawila wegala ulosi wose mlongo na waidi, ⁶ akajika awalailaga want'hu wahuwila wajink'hile magana mashano kwa hamwenga, awengi mwa woho wakei wagima, mna wamwenga waitaga na Zumbe, ⁷ akajika niyo amlaila Yakobo, naho niyo awalaila wegala ulosi wose.

⁸ Eze ajink'he kuwalaila wose niyo anilaila miye name, hamwenga na kugamba hinda enga mnt'hu elekwe lupisi hi lwakwe. ⁹ Kwaviya mwa wegala ulosi wose miye ni mdodo kujink'ha wose, havandile vedi kwitangwa mwigala ulosi, kwaviya miye nehidisulumiza difyo dya want'hu wamhuwile Kilisito. ¹⁰ Kwa wedi wa Mnungu, enga ivi nili, naho uwedi wakwe Mnungu hawandile bule kwangu. Hidamanyisa ndima kujink'ha wose, mna hiye miye hudamanya ndima, uwedi wa Mnungu nuwo ukudamanya

ndima hamwenga na miye. ¹¹ Na ivo elo, hata vinanda wabilikiza woho Mbuli Yedi, hegu inde ni miye hubilikiza Mbuli Yedi. Ino niyo kikuibilikiza chose, naho niyo mkuhuwila.

Kuuyuka kwa wabanike

¹² Haluse uneva Ulosi kikubilikiza kugamba Kilisito kauyulwa, nii wamwenga wenyu wagamba kuuyulwa hakuhali? ¹³ Uneva hakuhali kuuyuka, basi Kilisito hauyuke, ¹⁴ uneva Kilisito hauyuke, basi kubilikiza kwetu hiyo kint'hu, no kuhuwila kwenyu hicho kint'hu. ¹⁵ Kujink'ha ayo ni-longile, hegu nekinda waona wa lulimi hameso ya Mnungu, kwaviya nekgamba Mnungu amuuyulaga Kilisito, mna kumbe Mnungu hamuuyule, uneva ni kidedi wabanike hawa kuuyulwa, basi Mnungu hamuuyule Kilisito. ¹⁶ Kwaviya uneva wabanike hawa kuuyulwa, basi hata Kilisito hauyulwe. ¹⁷ Uneva Kilisito hauyulwe, ivo mhuwi wenyu hi kint'hu, naho mkei mwo wavu wenyu. ¹⁸ Naho elo, nuko kugamba wadya wabanike wakamhuwila Yesu, nawo waga ulo na ulo. ¹⁹ Uneva kawilo dyetu mwa Yesu ni wa wikazi uuno wa ivi haluse du, suwe ni want'hu kuuonelwa mbazi kujink'ha wose mwe isi.

²⁰ Mna ikidedi ni iki, Kilisito kauyulwa, ni ywa nk'hongo na yakilagisa kugamba wose wabanike nawo nawauyulwe. ²¹ Kwaviya ukubanika kwegalagwa mwe isi ni mnt'hu yumwenga, sa iivo kuuyuka kwiza kwombokela kwa mnt'hu. ²² Enga viya wose wakubanika kwa kukelunga na Adamu, sa iivo want'hu wose wauyulwa kwa kukelunga na Kilisito. ²³ Mna kila yumwenga

auyulwa hakwe hakwe, nk'hongo ni Kilisito, akajika watimila want'hu wakwe Kilisito, aho Kilisito akeza kwiza. ²⁴ Niho uheelo nowize, aho Kilisito akeza kwink'hiza useuta kwa Tate Mnungu, aho akeza kunda kaubananga kila ukulu na kila udahi na kila ludole. ²⁵ Kwaviya Kilisito naalongoze mpaka Mnungu awaike wank'hondo wakwe hasi ye viga vakwe. ²⁶ Mnk'hondo ywe nk'homelezo kubanangwa naande ni ifile. ²⁷ Kwaviya Mawandiko Yakukile yagamba, “Mnungu naaike vint'hu vose hasi ye viga vakwe.” Mna naho Mawandiko Yakukile yakagamba, “Vint'hu vose” hiyo kugamba ni hamwenga na Mnungu mwenye, kwaviya yehe niye akuviika vint'hu vose hasi ya Kilisito. ²⁸ Mna aho vint'hu vose neviikwe hasi yo uzumbe wa Kilisito, niho Mwana mwenye naakeike hasi ya Mnungu yehe aikile vint'hu vose hasi ya Kilisito, vileke Mnungu avilongoze vint'hu vose hant'hu hose.

²⁹ Haluse kuna kint'hu chani kwa want'hu wadya wakubatizwa kwa kuguha mazina ya want'hu wabanike? Wakawiila kupatai? Uneva wabanike hawa kuuyulwa ni mbwai mwabatizwa kwajili yawe? ³⁰ Mna nii suwe chakegela mwo kulumila kila lupisi? ³¹ Wandugu zangu miye nabasa ukubanika kila zuwa. Wefenyi nna nao mwa nyuwe mwo kulunganya hamwenga na Yesu Kilisito Zumbe ywetu, yanitenda niigendeze imbuli ino. ³² Uneva naungigwe kimnt'hu du, kudya kutoana na want'hu enga makala yaihile mwe Efeso kwa mbuli za kimnt'hu, hegu nokukanink'ha mbwai? Uneva wabanike hawakuuyulwa, basi, “Kidyeni

no kunywa Kwaviya luvi nekibanike.”

³³ Mse kudant'hilizwa. “Wambuya waihile wabananga lugendo lwedi.” ³⁴ Fanyanyeni ivo ikuungwa mna damanyeni ayedi, naho lekeni kudamanya wavu. Nawagambilani ivi, ni soni nk'hulu kwenyu kugamba wamwenga hawa mmanyize Mnungu.

Uuyulo wo mwili

³⁵ Mnt'hu naauze kugamba, “Mili ya wabanike yadaha kuuyuka vivihi? Naande no mwili wa vivihi?” ³⁶ Miuzile iyo ni ya kihezi, mkahanda mbeyu haikudaha kuhota mpaka inde kubanika. ³⁷ Na kiya ukuhanda ni mp'huluzi du, ikanda ye ngano, hegu mbeyu nt'huhu, hidyo diziti gima dikuunga dihote. ³⁸ Mnungu aink'ha idya imbeyu miumbilwe yoyose ivo akuunga, azink'ha kila mbeyu uumbigwe wakwe yenye.

³⁹ Naho miumbilwe e viumbwa vose mwe isi hailigane. Miumbilwe ye mili ya want'hu ni imwenga, makala nayo yana miumbilwe imwenga, madege nayo yana miumbilwe imwenga, samaki nazo zina miumbilwe imwenga.

⁴⁰ Iyuko miumbilwe ya kwe mbingu naho iyuko miumbilwe ya mwe isi, uwedi we miumbilwe ya kulanga ivituhu, naho uwedi we miumbilwe ya mwe isi ivituhu. ⁴¹ Zuwa dina wedi wakwe, um-nenge nawo una wedi wakwe nt'hondo nazo zina wedi wawe, naho umwo mwe zint'hondo wedi wawe haukuligana.

⁴² Ivi nivo ikuunga inde Umwo wabanike wakauyulwa. Mwili wamosagwa msanga mwo

kubanika, mna wauyulwa mwo wedi haheina kuola. ⁴³ Mwili wamoswa msanga kisoni mna wauyulwa mwe weduvi, wamoswa msanga mwo usokezi niyo wauyulwa mwo wedi utendese na ludole. ⁴⁴ Ukazikigwa wamoswa msanga mwili we kimnt'hu, mna ukauyulwa wanda mwili wa kimuye, wiyuko mwili wa kimnt'hu kizoele naho nokunde no mwili we kimuye. ⁴⁵ Mawandiko Akukile wagamba, “Mnt'hu ywa nk'hongo, Adamu, aumbagwa kunda mgima”, mna Adamu ezile nyumani, ni Muye ywa Mnungu akwink'hiza want'hu ugima. ⁴⁶ Mna haukukonga udyu umwili we kimuye, wakonga wo ulongo niho wize udyu we kimuye. ⁴⁷ Adamu ywa nk'hongo kaumbwa kwa mwili wa kimnt'hu, mna Adamu ywa kaidi alawaga kwe mbingu. ⁴⁸ Wose we isi wakeiga yudya ywe isi, na wadya wa kwe mbingu wakeiga yehe akulawa kwe mbingu. ⁴⁹ Enga viya kikeigile yudya aumbigwe kwa ulongo, nivo nekikeige na yudya alawile kwe mbingu.

⁵⁰ Iyo huwagambilani wandugu zangu nagamba, umwili wa mnt'hu haukudaha kwingila kwo Useuta wa Mnungu, naho cho kubanika hakikudaha kunda enga kiya hekikubanika.

⁵¹ Tegelezani ikindedi che kinyeele iki, hekife chose, mna nekihutulwe, ⁵² aaho kwa aho. Nguli yo uheelo aho neiile, wabanike nawauyulwe, wasekunda na kubanika hawabanike naho naswe nekihitulwe. ⁵³ Kwaviya cho kubanika no uungwe uhitulwe unde hiyo wo kubanika. Wo kubanika waungwa uhitulwe kunda hiwo wo kubanika. ⁵⁴ Naivo umwo ikalaila ino, no mwili

wo kubanika uvale udyā houkubanika, na udyā mwili wo kuola ukavala udyā hewiikuola, niho ikindedi cho Mawandiko Akukile nekikelavilize, “Ukubanika kubanangwa, uhumi ukint’ha!”

⁵⁵ File, kwikuhi kukihuma kwako?

“Wikuhi udahi wako wo kukoma?”

⁵⁶ Udahi we file walawa mwo wavu, ludole lwo wavu nalo lwalawa mwo mwiko wa Musa. ⁵⁷ Mna atogolwe Mnungu akukink’ha uhumi kwa sila ya Zumbe ywetu Yesu Kilisito!

⁵⁸ Na ivo wandugu zangu mkimale ngungulu, mse kulekela kint’hu kiwa singiseni, mkatendese kudamanya ndima ya Zumbe mazuwa yose, mka-manyā kugamba kiya mkudamanya kwajili ya Zumbe hechage bule.

16

Nchango ya kuwambiza wahuwila

¹ Mwe yadya muwandike mwe nchango yo kuwambiza want’hu wamhuwile Kilisito uko Uyahudi, damanyeni engā viya niwalagize wahuwila wa Galatia. ² Mwe kila jumapili, kila yumwenga ywenyu aungwa kuika hank’handā matundu, vileke kusekunda na n’chango umwo heza kwiza. ³ Heza kwiza kwenyu neni wenk’heni baluwa zo utambalisi wa wadya muwasagule, na kuwatuma kwigala mageleko yenyu Yelusalemu. ⁴ Uneva nevinde vedi name niite, basi, nekiitanye.

Mizungu ya Paulo

⁵ Nenize uuko halaila Makedonia, kwaviya naungwa nombokele Makedonia. ⁶ Mafani neninde hamwenga na nyuwe kwa lupisi, vadahika kikandanya mwe miyezi yose ye

mp'heho, vileke mwize mnambize mwo kugendeela ne nt'hambo yangu, kokose kudya huunga nnaite. ⁷ Naunga kunda na nyuwe lupisi lutali, hiyo kwomboka du. Nakawiila kwikala kwenyu kwa lupisi, uneva Zumbe anaunga nitende ivo.

⁸ Mna nenikale aaha Efeso mpaka mwe dizuwa dye Pent'hekosite. ⁹ Mnango wo kudamanya ndima ya Mnungu aha ukomoka, hamwenga no kugamba wakunihiga wabinda ingi.

¹⁰ Uneva Timoseo aneza kwenyu, mhokeleni vedi, kwaviya adamanya ndima ya Zumbe enga viya miye nili. ¹¹ Kusekunda na yumwenga aku-unga ambele, ila mwambizeni mwe zint'hambo zakwe kwa utondowazi, vileke auye kwangu, naivo miye na wahuwila wambuyazangu chamgoja.

¹² Uyu ndugu ywetu Apolo, nk'hanana nyingi hilonga naye eze kwenyu hamwenga na want'hu watuhu wa Mnungu, mna haungise kwiza ivi haluse, mna neeze aho naapatile luneka.

Milosi ya ndagano

¹³ Indeni meso, mkimale ngungulu mwo mhuwi, mnde wahumi, na wata nguvu. ¹⁴ Damanyeni ndima zenyu zose kwa lukunde.

¹⁵ Mummanya Sitefano, ne mp'huga yakwe, woho ni want'hu wa nk'hongo kuuhokela mhuwi wa Kilisito uko Akaya, naho wakelavya woho wenye kuwadamanyila ndima want'hu wa Mnungu. Nawalombezani nyuwe wandugu zangu, ¹⁶ weveni want'hu enga awo, naho

utimileni ulongozi wa kila mnt'hu akudamanya ndima hamwenga nawo.

¹⁷ Nna kinyemi kwo ukwiza kwawe Sitefano, Fotunatusi, hamwenga na Akaiko, woho wasita mp'hengo idya mwayasile nyuwe. ¹⁸ Awo wanisangalaza moyo wangu miye na nyuwe hamwenga, want'hu enga awo ni wa kuwatunya.

¹⁹ Want'hu wamhuwile Kilisito uko Asia yawalamsani. Akula na Pilisika hamwenga na want'hu wose wa Mnungu we mwe zikaya zawe wawalamsisani mwe kulunganywa na Zumbe.

²⁰ Wahuwila wose aha wawalamsani.

Lamsaneni kwa kilagiso cha lukunde.

²¹ Miye Paulo, nawalamsani hawandika kwa mkono wangu mwenye.

²² Yeyose heekumuunga Zumbe, naaligitwe!

Malanasa, nuko kugamba, Wize, weye Zumbe ywetu!

²³ Uwedi wa Zumbe Yesu unde na nyuwe.

²⁴ Lukunde lwangu nolunde hamwenga na nyuwe nyose kwa kukelunga na Yesu Kilisito.

Ndagano mp'ya kwa wantu wose
The New Testament in the Nguu language of Tanzania
copyright © 2014 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Nguu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Word For The World

Zigua & The New Testament in Nguu

This translation, published by The Word for the World Bible Translators and Pioneer Bible Translators, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact The Word for the World Bible Translators at www.twftw.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

6307d7de-b501-5b20-8c25-739674dbccac